

Oversigt

over det

Kongelige danske Videnskabernes Selskabs

Forhandlinger

og

dets Medlemmers, Arbeider

i Aaret 1852.

Af

Eratsraad, Professor **G. Forchhammer**,
Selskabets Secretair.

Nr. 3 og 4.

Mödet den 5te Marts.

Professor *J. L. Ussing* meddeelte et Udtog af en Afhandling om Italienernes Deelagtiggjørelse i den romerske Borgerret ved *Bellum Sociale*, som vil blive optaget i Selskabets Skrifter.

Den saakaldte Italienske Krig eller *Bellum Sociale*, der förtes i Aaret 90 f. Chr. og de nærmest fölgende Aar, er et af de mærkeligste Vendepuncter i den romerske Historie. Den endte med den romerske Borgerrets Udvidelse over hele Italien, og en nödvendig Følge deraf var Republikkens Undergang. Thi den gamle Republik var beregnet paa et indskrænket Antal Borgere, der alle personlig kunde deeltage i Statens Liv; det vidtstrakte Rige, hvori den störste Deel af Borgerne vare for-

hindrede fra personlig Deeltagelse i Folkemöderne, krævede en ny Statsform. Og efterat den Italienske Krig og den paafølgende Borgerkrig havde lösnet alle Lovlighedens og Tillidens Baand, kunde denne nye Form kun blive et militairt Despotie.

Men dette interessante Afsnit af den romerske Historie er os kun ufuldstændig bekjendt. Vi have tabt de Hovedværker, der existerede af samtidige Forfattere, og de Kilder, vi have tilbage, ere temmelig fattige og urene. Desto nödvendigere bliver det, at Historieforskerne med Flid og Omhu behandle og sondre det overleverede Stof. Denne Krig har ogsaa i den seneste Tid erholdt en talentfuld Bearbejdelse af *P. Merimée* (*Etudes sur l'histoire Romaine I*), og omtrent samtidig har *Kiene* (*Der römische Bundesgenossenkrieg*) vidst at fremdrage Eet og Andet, som hidtil var upaaagtet. Da imidlertid Ingen af Begge tilfulde kan tilfredsstille, har Forf. ikke anseet det for overflödigt at underkaste dette Tidsrum en ny Bearbejdelse, og haaber i Eet og Andet at kunne give en klarere Fremstilling, navnlig af de indre Bevægelser og Foranstaltninger, hvorved Italienerne Skridt for Skridt opnaede den fulde Besiddelse af den romerske Borgerret.

M. Fulvius' og *C. Gracchus'* Forsög paa at skaffe Italienerne Borgerret strandede med disse Mænds Fald, og i 30 Aar skete der ingen Forandring i Italienernes Stilling; men Trangen dertil blev stedse föleligere og Fordringerne derom lydeligere. Först Aar 91 fremkom Tribunen *M. Livius Drusus* med et Forslag om at alle Italienerne skulde have romersk Borgerret; men han faldt som et Offer for sin Iver. Efter hans Mord udbrød der et vel organiseret Oprör i hele Mellem- og Syd-Italien. Marsker og Samniter og deres Nabofolk traadte i Marken imod Romerne, som i Begyndelsen ofte bleve slagne, og maatte opbyde al deres Kraft for nogenlunde at holde deres Fjender Stangen. Da nu ogsaa Nord-Italienerne begyndte at vakle, gav endelig Consulen *L. Julius Cæsar* Aar 90 en Lov, hvorefter

alle Latinere og andre Forbundsfæller, der vare blevne Rom troe, kunde blive romerske Borgere, naar de vilde. Der skulde oprettes enkelte nye Tribus til at indskrive dem i, og vælges Censorer for at udføre det.

Den Juliske Lov frelste Rom. Den sikrede det for yderligere Frafald, og den mere frisindede Retning, som den romerske Politik herved havde begyndt, lammede Oprørets Kraft, idet den gav Italienerne Haab om ved Underkastelse at opnaae hvad de havde villet tilrodse sig ved Vaaben. I Aaret 89 lykkedes det *Cn. Pompeius* og *Sulla* at bringe næsten alle Italienerne med Undtagelse af Samniterne og Lucanerne til Overgivelse. Ved en Række specielle Love fik de Borgerret, og det bestemtes, at der skulde oprettes Tribus til dem. Dog synes alle de i disse 2 Aar oprettede nye Tribus ikke at være flere end 8. Da imidlertid Forholdene endnu vare ubestemte, og man ei vidste, hvor mange nye Borgere der vilde komme til, bestemtes, som det synes, *Lex Plautia Papiria*, at den endelige Ordning af Borgersamfundet og Indskrivningen i Tribus skulde opsættes indtil videre, og at man for Tiden skulde nøies med en foreløbig Indtegnning, der ei skulde foretages af Censorerne, men af 3 Prætorer.

I det følgende Aar, 88 f. Chr., fremkom Tribunen *P. Sulpicius* med det Forslag, at de nye Borgere ei skulde indskrives i nogle faa (8?) nye Tribus, hvorved deres Stemmeret jo i Grunden vilde blive illusorisk, men fordeles i de tidligere bestaaende 35 Tribus. Consulerne, navnlig *Sulla*, søgte at sætte sig imod det; men da det ikke lykkedes, forlod han Rom og gik til sin Hær i Campanien. *Sulpicius* satte Loven igjennem, og tilføiede en ny Lov, hvorefter *Sulla*, der havde forladt Rom, blev afsat fra Commandoen mod *Mithridat*, og skulde afløses af *Marius*. Da blev *Sulla* forbittet. Han rykkede mod Rom, besatte det med sine Tropper, og banlyste sine Fjender derfra. *Sulpicius* blev myrdet og hans Love ophævede. Men efter at *Sulla* var gaaet til Grækenland, fornyedes det følgende Aars

Consul, *L. Cornelius Cinna*, Sulpicius' Lovforslag om at de nye Borgere skulde stemme i alle de 35 Tribus. Dette fremkaldte heftige Scener i Rom. Cinna forlod Byen, og Senatet erklærede ham for afsat. Den fornærmede Consul samlede en stor Hær; han havde de nye Borgere paa sin Side, og den forviste Marius gav hans Partie Glands. De beleirede Rom. Senatet var i den største Forlegenhed. De kaldte deres Felt herrer tilbage, som stode i Mellem- og Syd-Italien, og i det Haab at vinde Samniterne for sig, de eneste Italienerne, der endnu stode under Vaaben, befalede de Q. Metellus at slutte Fred med dem paa enhver mulig Betingelse. Senatet havde altsaa indrømmet dem Borgerretten; men Metellus kunde ikke overtale sig til at gaae ind derpaa. Han forlod Samniterne uden at slutte Fred med dem; men Cinna skyndte sig naturligviis med at indrømme dem, hvad Senatet havde tilladt, og fra dette Öieblik ere Samniterne at betragte som Borgere af det Cinnanske Partie. Der kan ikke være nogen Tvivl om at *Cinna* efter sin Seir har sat Loven igjennem om de nye Borgeres Optagelse i alle Tribus, og de i Aaret 86 valgte Censorer have sikkert skullet udføre denne Indskrivning.

Da Sulla i Aaret 83 vendte tilbage til Italien i Spidsen for sin Hær, udstedte han en Proclamation, hvorefter han ikke vilde beröve Nogen den Borgerret, de vare komne i Besiddelse af. Samniterne troede ham imidlertid ikke, men vare bestandig hans farligste Fjender, indtil deres Magt blev brudt ved det blodige Slag ved Rom og det derpaa fölgende Blodbad, Aar 82. Og da Præneste kort efter overgav sig, viste Sulla, hvordan han betragtede de nye Borgere, idet han lod alle de födte Romere gaae frie, men henrettede alle Samniter og Prænestiner. Mange af de italienske Stæder, der havde holdt med Marianerne, bleve straffede med at modtage Colonier af hans Veteraner, og hele Strækninger bleve berövede Udövelsen af deres Borgerret. Men dette er dog kun at betragte som en midlertidig Suspension; lovlig vare alle Italienerne romerske Borgere fra Slutningen af Aaret 87.